

Bandværksleernes Rettigheder, og den høitagede Indenrigsminister meente ogsaa, at deri maatte den egentlige Beskyttelse ligge. Derfor som jeg maatte fremsætte et Exempel, troer jeg at kunne stille det klart, hvorom det er, det dreier sig. Jeg sætter, at der er Tale om en Mølle, der har et bestemt Flodemaal, og jeg vil forudsætte, at han med dette Flodemaal har til enhver Tid Overskødighed af Vand, og at som Følge deraf en heel Deel overskødigt Vand løber igjennem hans Goldsluser. Paa Grund af denne Bestemmelse faaer en Anden Ret til at benytte det overskødige Vand; han maa nødvendigviis føre det udenom Værket, altsaa maa han lede Vandet ind i Strømløbet nedenfor Værket, Møllen kan jo gaae lige godt for det. Naar nu denne Mølle vil udvide sit Værk, hvor er saa Vandet? Saa svarer maaskee den ærede Landstingsmand: Ja, men han har jo sit Flodemaal; nu vel, Flodemaallet bliver det samme, men ved Udvidelsen af Værket strømmer mere Vand igjennem paa samme Tid; man kan med det samme Flodemaal benytte den dobbelte Kraft; men Forskjellen er, at der intet Vand gaaer igjennem Goldsluserne i det ene Tilfælde, men at der gaaer Vand igjennem Goldsluserne i det andet. Deri ligger altsaa det egentlige Spørgsmaal: Har jeg Ret til at Vandkraften, uagtet jeg selv ikke i Diebliffet benytter den? Jeg troer, at dette stiller Spørgsmaalet klart. Er det min Eiendom, saa har jeg Ret til Vandkraften, selv om jeg ikke i Diebliffet benytter den. Seer jeg hen til den tidligere Lovgivning, troer jeg, at man maa sige, at denne Ret tilkommer mig. Man vil ogsaa finde anført i mange Taxationsforretninger som en Fordeel ved Eiendommen, at der findes „ubenyttet Vandkraft“. Jeg troer altsaa, at det er en i den tidligere Lovgivning hjemlet Ret; men denne Ret slaar Nr. 2 en Streg over, og det er det, jeg ikke kan forstaae, at der paa nogen Maade lader sig forene med rigtige Lovgivningsgrundsætninger, at naar Bandværksleers Eier senere skal bruge Vandet, saa maa han finde sig i, at en anden Eier har brugt det. Man kan ikke gaae ud fra, at Landvæsencommissionerne maae have et saadant Nie for disse Sager, at de ville

vide at ramme det Rette. Jeg har megen Tillid til Landvæsencommissioner — det er vel bemærket af en æret Landstingsmand (Thalbitzer), at jeg ikke skulde have det, men jeg kan forsikre ham om, at jeg har det — men jeg har ikke saa megen Tillid til Landvæsencommissionerne, at jeg kunde ønske, at de skulde afgjøre et væsentligt Retsspørgsmaal, en Eiendomsqvæstion af en saa indgribende Natur; jeg vil heller have, at Domstolene skulde afgjøre, om jeg er berettiget til Vandkraften eller ikke, end at det overlades til Landvæsencommissionens Skjøn. — Den ærede Afd. Landstingsmand for 8de Kreds (Nørgaard) meente, at man dog maatte kunne staae en Streg over ældre Love, naar „det var nødvendigt“; ja ganske vist, ældre Love maae kunne forandres, men, er det Eiendomslove, troer jeg, at det skal stee med megen Forsomhed. Vil man have en ny Lov, hvorved en ældre hæves, nu vel, saa gjøre man det, men saa skal man forelægge et særligt Lovforslag derom. Troer man saa at kunne forene det med rigtige Retsbegreber ved en saadan Lov at fratage Nogen en i den ældre Lovgivning hjemlet Rettighed — naturligviis mod Erstatning til Vedkommende — nu vel, saa gjøre man det, men man lade det kun ikke stee ved et Ændringsforslag, til en meget omfattende Lov, man lade det ikke flyde ind en passant under et enkelt Nummer; det kan jeg aldrig troe kan være rigtigt. Jeg veed ikke, om den høitagede Indenrigsminister er enig med mig i denne min Opsættelse af Spørgsmaalet, at der nemlig her virkelig er en reel Rettighed for Vedkommende, at der virkelig eksisterer en Eiendom, som kaldes Vandkraft. I saa Fald troer jeg, at den høitærede Minister maa give mig Ret i, at den saa dog ikke vel turde forandres ved en Passus i en Lov, som angaaer vel et lignende Spørgsmaal, men dog ikke ganske det samme. Derfor den høitærede Minister er af modsat Mening, at der ingen Forandring stee, da maa jeg dog gjøre den Bemærkning, at det er i Strid med Manges Opsættelse, og hvis de Manges Opsættelse er urigtig, maatte det dog vel underkastet en nøie Drøftelse, inden man tager Bestemmelser, hvori der slet ikke er taget Hensyn til en saadan Mening.